

24.6.2019

**Helsingin kaupunginmuseon lausunto asemakaavan muutoksesta
Kalliossa tontilla 334/8, Agricolankatu 1, Kiinteistö Oy Helsingin Ag-
ricolankatu 1**

HEL 2018-010026 T 10 03 03

Helsingin kaupunginmuseo tarkastelee asemakaavamuutosta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta. Asemakaavan muutoksen tavoitteena on muuttaa osoitteessa Agricolankatu 1-3 opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi. Samalla tontille osoitetaan täydennysrakentamista. Asemakaavan muutos koskee Kojamo Oyj:n kaupungilta ostamaa Metropolian tonttia, josta opetustoiminta on siirtynyt Myllypuroon uudelle Metropolian kampusalueelle. Kaavoitus on tullut vireille tontin omistajan hakemuksesta. Kaupunki valmistelee asemakaavan muutoksen perusteella mahdollisesti kyseeseen tulevan maankäytösopimuksen hakijan kanssa käytävissä neuvotteluissa.

Voimassa olevassa asemakaavassa (vuodelta 1990) alue on merkitty opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi (YO). Nykyinen koulurakennus on suojeltu sr-2 -merkinnällä ja sille on osoitettu 7 200 k-m² rakennusoikeutta. Lisäksi tontille on annettu 1 500 k-m² lisärakennusoikeutta. Helsingin yleiskaavassa 2016 alue on merkitty kantakaupunkialueeksi C2.

Asemakaavoitettavalla tontilla osoitteessa Agricolankatu 1-3 sijaitsee vuonna 1929 valmistunut Helsingin teollisuuskoulu, jonka arkkitehti oli Yrjö Sadeniemi Yleisten rakennusten ylihallituksesta. Teollisuuskoulu aloitti toimintansa jo vuonna 1881 toimien useissa vuokratiloissa ympäri Helsinkiä ennen kuin sille valmistui oma talo. Teollisuuskoulut muutettiin vuonna 1941 asetuksella teknillisiksi oppilaitoksiksi. 1999 koulu muuttui ammattikorkeakoulu Stadiaksi ja vuonna 2008 Metropolia ammattikorkeakouluksi.

Kallioon Agricolankatu 1-3:een Torkkelinmäen kaakkoiskulmaan rakennettu koulutalo sijaitsee kaupunkikuvallisesti näkyvällä paikalla. Agricolankadun suuntainen pääjulkisivu kohoaa monumentaalisena ja symmetrisenä. Rakennuksen pohjakerros kohoaa graniittisen kivijalan päältä tummaksi rapattuna ja vaakasuuntaisin uurtein. Neljä varsinaista kerrosta on jaoteltu kerrosten korkuisten pilasterein ja ikkunoin. Pilasterit näyttävät kannattelevan listoin erotettua ullakkokerrosta, joka oli alun perin ikkunaton. Siipiosien julkisivuissa aiheina ovat ikkunat, joita on korostettu erilaisin rapatuin kehyksin ja koristeaihein. Rakennuksen

24.6.2019

pääjulkisivu muistuttaa arkkitehtuuriltaan Eduskuntataloa. Pohjakaavataan U:n muotoinen rakennus avautuu toiselta julkisivultaan Pengerpuistoon. Keskellä pihan puolen julkisivua sijaitsee rakennuksen pääporras. Päädyt avautuvat puiston suuntaan suhteellisen suljettuina. Ulakkokerros otettiin käyttöön vuonna 1947, jolloin julkisivuihin avattiin ikkunoita. Muutokset ovat olleet suurempia rakennuksen sisätiloissa kuin sen ulkopuolella käytön vaatimusten takia. Rakennuksesta on laadittu suppea rakennushistoriaselvitys (Arkkitehtitoimisto Lehto Peltonen Valkama Oy, 2015).

Kaupunginmuseon kanta

Agricolankatu 1-3 on historiallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas koulukiinteistö, joka sijaitsee kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla ja se rajautuu 1920-luvulla rakennettuun Torkkelinmäen valtakunnallisesti merkittävään asuinalueeseen (RKY 2009). Arkkitehti Birger Brunilan asemakaava vuodelta 1913 ohjasi asuinalueen muodostumisen puutarhakaupunkimaiseksi, jossa kadut myötäilevät maastoa ja matalat asuinkerrostalot muodostavat julkisivukaavioin ohjatun yhtenäisen katunäkymän eduspihoineen talojen molemmin puolin. Puistot tekevät alueesta vielä vehreämmän. Agricolankatu 1-3 avautuu pihajulkisivultaan Pengerpuistoon, joka on määritelty yhdeksi Helsingin kaupungin arvoympäristöksi. Puiston toisessa päädyssä on toinen koulurakennus, Torkkelin kuvataidelukio. Pengerpuisto on muureilla pengerretty puisto, jonka keskellä on laaja sorakenttä ja sitä rajaavat puistokäytävät. Puistoon kuuluvat Pengerkadun rinteiden istutukset, portaat ja muurit.

Kaupunginmuseo katsoo, että käyttötarkoituksen muutos asuinkäyttöön ei ole rakennuksen arvon ja alkuperäisen käyttötarkoituksen takia toivottavaa, sillä Agricolankatu on suunniteltu julkiseksi rakennukseksi. Se on toiminut oppilaitoskäytössä viime vuoteen saakka ja on säilynyt sekä julkisivuiltaan että sisätiloiltaan verrattain hyvin. Osa sisätilojen muutoksista on palautettavissa alkuperäiseen suuntaan.

Asemakaavan muutoksessa tulee vähintään säilyttää Agricolankatu 1-3 rakennuksen nykyinen suojelumerkintä sr-2. Suojelumääräys tulee tarkistaa vastaamaan nykyisiä rakennussuojelun tavoitteita ja huomioida myös sisätilojen suojelu erityisesti sisääntuloaula, portaikko ja siihen kerroksissa liittyvät sivukäytävät sekä kolmannen kerroksen juhlatila huomioiden. Aulatilojen kattomaalaukset, kattojen kasetoinnit ja kiiltäviksi maalatut pylväävät sekä sementtimosaiikkilattiat tulee säilyttää. Tulvat korjaukset ja muutokset rakennuksessa eivät saa heikentää sen ominaispiirteitä. Täydennysrakentaminen tulee sovittaa olemassa olevaan rakennukseen sopeutuen niin, että nykyinen rakennus säilyy tontilla dominanttina. Pengerpuistoon aukeava pihajulkisivu ei ole sekun-

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

3 (3)

24.6.2019

däärinen julkisivu eikä sitä tule ensisijaisesti peittää uudisrakennuksella. Rakennus ja sen siipien päädyt tulee edelleen hahmottaa. Koulurakennukseksi suunnitellun kulttuurihistoriallisesti ja arkkitehtonisesti sekä kaupunkikuvallisesti arvokkaan rakennuksen muuttaminen asuinkäyttöön ei ole kaupunginmuseon näkemyksen mukaan mahdollista toteuttaa niin, että rakennuksen identiteetti ja sen sisätilojen keskeiset arvot voitaisiin säilyttää.

Lisätiedot

Johanna Björkman, tutkija, puhelin: +358 9 310 36473
johanna.bjorkman(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö